

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

НАШ ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС – 33545

"100 ОБЛИЧ САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНИ"

Побачила світ нова книжка Романа Ковалю. Вийшла вона в серії "Видатні українці"

У ній йдеться про людей, які творили Українську державу в роки Другої світової війни та в 1989 – 2013 роках, – про членів ОУН, вояків та командирів УПА, старшин дивізії "Галичина", про письменників, кобзарів, художників, скульпторів, акторів, лікарів, редакторів, істориків, краєзнавців, науковців, журналістів, інженерів-винахідників, педагогів, екологів, фольклористів, етнопсихологів, народних депутатів України, дипломатів, нащадків вільних козаків, повстанських отаманів, вояків Армії УНР, дивізійників, членів Центральної Ради та Гетьмана України Павла Скоропадського.

Мар'ян Голембієвський, Юрій Борець, Данило Шумук, Марія

Омелян, Зеновій Красівський, в'язні російських тюрм Анатолій Лупиніс, Василь Рубан, Іван Гнатюк, Михайло Іванченко, Олексій Нирко, Ольга Косовська-Михайличенко, Галина Грабець, Петро Хмарук, Василь Овсієнко, Євген Соколовський, Таїсія Калалурська, Ірина Калинець, Павло СКОЧОК, Михайло Горинь, Ганна Караташ, Іван Кандиба, Левко Горохівський, Василь Барладяну, Ярослав Гомза, Степан Сапельак, Василь Лісовий та інші визначні українські особистості.

Параметри видання: "100 облич Самостійної України". – Київ: "Український пріоритет", 2013. – 432 с., палітурка твєрда, повнокольорова. 220 фотографій. Наклад 1500 пр.

Це ювілейна, 50-та книжка Романа Ковалю.

Книжку буде презентовано в Києві о 19.00 10 жовтня 2013 р. в Національному музеї Тараса Шевченка (бульвар Тараса Шевченка, 12).

Перед внутрішнім зором читача пройдуть легендарні учасники збройної боротьби проти російських окупантів Микола Лебідь, Василь Кук, Василь Галаса, Марія Савчин, Мелетій Семенюк, Мирослав Симчич, Михайло Зеленчук, Леонід Муха, Святомир Фостун, Володимир Малкош,

СЛОВО АРКАСОВЕ КЛИЧЕ

У Національному музеї Тараса Шевченка презентовано репринтне перевидання маловідомого видання 1912 року "Історії України-Русі" Миколи Аркаса та фотальбом про вшанування холодноруських героїв "Свято, що кличе до бою" (обидва видання вийшли у видавництві "Медобори").

Участь у презентації взяли упорядник книг Роман Коваль, ініціатор перевидання "Історії України-Русі" Степан Нагірний, журналістка радіо "Промінь" Ірина Плехова та народний депутат України Юрко Сиротюк, меценат одного з видань.

Євген Стеблівський з Одеси представив свою книжку про пов-

станський рух на Черкащині "Звенигора", а Володимир Белінський, автор літописів "Країна Моксель" і "Москва ординська", розповів про значення Миколи Аркаса в освідженні українського народу. "В час, коли про нас говорили лише як про малоросів і хохлів, – сказав Володимир Білінський, – Аркас і Яворницький буквально прокричали, що Україна є і має свою велику історію".

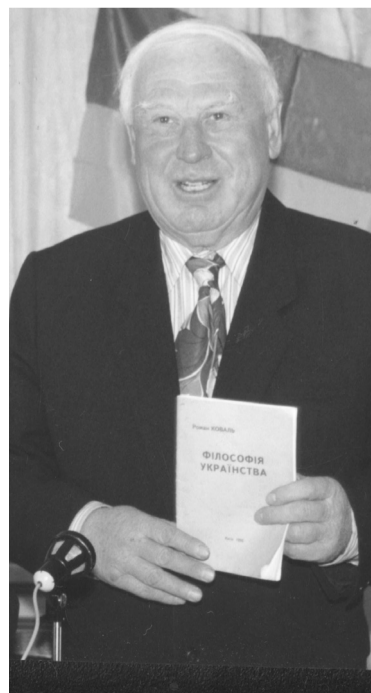
На презентації пролунало чимало гайдамацьких, повстанських і стрілецьких пісень, які виконав кобзар з Черкащини Михайло Коваль та дует у складі Гриця Лук'яненка і Володимира Самаїди, а кобзар Тарас Силен-

ко заспівав пісню про Русь – "Ой, світло світла, еси, ти, земле древньоруськая".

Нові книжки викликали значний інтерес киян на гостей Києва. Серед гостей були і народний депутат України, заступник голови ВО "Свобода" Андрій Мохник, поетеса Антоніна Литвин, скульптор Михайло Горловий, правозахисник Василь Овсієнко, науковець Василь Нагірний, журналісти Костянтин Дикань і Віталій Опанашук, співтворці фотоальбому – фотомитці Настя Сніжна та Вікторія Пришутова й багато інших творців української культури.

Петро БИЛИНА

ПОМЕР СЕРГІЙ ПЛАЧИНДА

Відійшов у засвіти видатний український письменник Сергій Плачинда, автор повістей "Неопалима купина", "Київські фрески", романів про Олександра Довженка та Юрія Яновського, "Словника давньої української міфології", книги "Міфи і легенди давньої України" та багатьох інших видань, у тому числі й для українських дітей.

Сергій Плачинда не тільки автор романів, він сам людина-роман, життя якого сповнене найрізноманітнішими драматичними колізіями та історіями. Він творець Української селянсько-демократичної партії, безпосередній учасник бурхливого національного відродження кінця 80-х та початку 90-х років XX століття.

Попри величезний внесок в українську культуру, Сергій Петрович 18 червня 1998 р., на ювілейному вечорі з нагоди його сімдесятиліття, не рисується, сказав із жалем: "Як мало я зробив!"

Наступні 15 років свого життя він активно працював на публіцистичній ниві, його статті часто з'являлися на шпальтах провідних видань, зокрема "Літературної України".

Сергій Петрович давав мені рекомендацію до Спілки письменників України, був ведучим на презентаціях моїх книг, зокрема "Філософії українства", його дочка вчила мою дочку... Сергій Плачинда був доброю людиною. Він приязно ставився до всіх, хто щось робив для України.

Останні роки пан Сергій жив на Полтавщині. В серпні цього року в телефонній розмові із журналістом Віталієм Опанашуком він зі смутком сказав: "Мабуть, я вже Києва не побачу". Так і сталося. Жаль!

Історичний клуб "Холодний Яр" та редакція газети "Незборима нація" глибоко сумують за Сергієм Плачиндою і висловлюють щирі співчуття його рідним. Вічна пам'ять!

Ювілеї і дати ЖОВТЕНЬ

1 жовтня 1858 р. народився Адріан Кашенко, письменник.

1 жовтня 1887 р. народився о. Василь Лаба, начальний дивізійник УГА та дивізії "Галичина", доктор теології, автор споминів.

1 жовтня 1894 р. народилася Харитина Пекарчук, начальник санітарного потягу Запорозької Січі Юхима Божка, учасниця 1-го Зимового походу Армії УНР.

1 жовтня 1894 р. народився Ананій Волинець, командир 61-го Окремого гайсинського пішого полку, підполковник Армії УНР.

1 жовтня 1896 р. народився Віктор Малець (Мальців), полковник Армії УНР, сотник дивізії "Галичина".

1 жовтня 1920 р. в бою проти більшовиків загинув Афон Бабій, козак полку Чорних запорожців.

2 жовтня 1648 р. Богдан Хмельницький зруйнував фортецю Кодак.

2 жовтня 1882 р. народився Андрій Вовк, генерал-полковник Армії УНР.

3 жовтня 1884 р. народився кубанський бандурист Конон Беззасний, учасник антибільшовицького руху на Кубані.

3 жовтня 1896 р. народився Павло Ковжун, графік, редактор газети "Козацька думка", працівник інформаційного бюро Сірої дивізії Армії УНР.

3 жовтня 1930 р. померла письменниця Олена Пчілка, мати Лесі Українки.

4 жовтня 1890 року народився Йосип Мандзенко, генерал-хорунжий Армії УНР.

5 жовтня 1883 р. народився Петро Болбочан, командувач Лівобережним фронтом Армії УНР.

5 жовтня 1899 р. народився Сергій Литвиненко, сотник Армії УНР, скульптор, автор пам'ятника на могилі Івана Франка.

5 жовтня 1940 р. помер Володимир Сальський, Генерального штабу генерал-хорунжий Армії УНР.

6 жовтня 1927 р. народився Ренат Польовий, геніальний інженер-винахідник, краєзнавець, громадський діяч.

7 жовтня 1253 р. Данила Галицького короновано на короля Русі.

7 жовтня 1897 р. народився Михайло Островерха, вояк УСС, хорунжий УГА, начальник культурно-освітнього відділу Запорозької дивізії, член Військової управи дивізії "Галичина", автор, редактор, письменник, мистецтвознавець, редактор тижневика "До перемоги", автор споминів.

7 жовтня 1905 р. у Катеринославі засновано "Просвіту".

7 жовтня 1978 р. помер Андрій Кравчук, старший десятник УГА, капелмейстер 1-ї УД УНА, диригент духового оркестру осередку СУМ ім. Лесі Українки, автор спогадів про Визвольну боротьбу.

10 жовтня 1882 р. народився Павло Крат, діяч РУП, поет, священик.

12 жовтня 1975 р. помер Олександр Вишнівський, командир 7-го Сінього пішого полку 3-ї Залізної стрілецької дивізії, 3-го кінного полку, учасник Пер-

шого зимового походу Армії УНР, лицар Залізного хреста.

13 жовтня 1877 р. народився Кузьма Безкровний, міністр внутрішніх справ Кубанської Народної Республіки, професор Української господарської академії в Подєбрадах.

13 жовтня 1919 р. загинув отаман Зелений (Данило Терпило).

13 жовтня 1948 р. помер Леонід Мосендз, письменник, перекладач, науковець, старшина Армії УНР.

14 жовтня 1942 р. оформилася Українська повстанська армія.

14 жовтня 1993 р. помер Володимир Ляхощкий, старшина УГА, хорунжий дивізії "Галичина", поручник 1-ї УД УНА.

15 жовтня 1615 р. коштом Єлизавети Гулевич (Галшки Гулевичівни) засновано Київське братство, а при ньому школу, яка перетворилася на Києво-Могилянську академію.

15 жовтня 1893 р. народився Андрій Долуд, генерал-хорунжий Армії УНР, начальник штабу Армії УНР Першого зимового походу.

15 жовтня 1959 р. московський агент убив Степана Бандеру.

16 жовтня 1648 р. Максим Кривоніс взяв приступом Високий Замок у Львові.

16 жовтня 1657 р. Іван Виговський підписав угоду зі шведами, яку підготував Богдан Хмельницький.

17 жовтня 1969 р. помер Володимир Білозор, полковий лікар УСС, начальник шпиталю І корпусу УГА, начальник медико-санітарного відділу Військової управи дивізії СС "Галичина".

18 жовтня 1892 р. народився Іван Присяжний, козак полку Чорних запорожців, учасник Першого зимового походу Армії УНР.

18 жовтня 1922 р. загинув городищенський отаман Антін Грозний.

18 жовтня 1945 р. у московській в'язниці загинув Віктор Курманович, начальник штабу Галицької армії, державний секретар військових справ ЗУНР, член ПУН, почесний голова Військової управи дивізії "Галичина", генерал-хорунжий Армії УНР.

18 жовтня 1997 р. загинув народний артист України Павло Громовенко, учасник перших вшанувань холодноруських героїв 1996 – 1997 рр.

18 жовтня 2005 р. помер Микола Маричевський, редактор і видавець.

19 жовтня 1957 р. помер Степан Тищенко, сотник Армії УНР, командир куреня 1-ї УД УНА, доктор права, суддя.

19 жовтня 1969 р. помер Михайло Пікульський, підполковник Армії УНР, командир Українського батальйону у складі Вермахту, член Військової управи дивізії "Галичина".

20 жовтня 1814 р. народився Яків Головацький, учений і письменник, член "Руської трійці".

20 жовтня 1886 р. народився Яків Водяний, смілянський полковник Вільного козацтва, драматург.

Закінчення на стор. 4.

НАШІ В НІМЕЧЧИНІ

День Незалежності Українська громада Німеччини відзначала разом з гостями з України – делегацією Історичного клубу “Холодний Яр” та ВО “Свобода”. Так, з нагоди національного свята 24 серпня у Франкфурті-на-Майні було представлено фільм Романа Ковалю “Стеком і шаблею” (режисер і оператор Володимир Бондаренко). Прем’єра відбулася в евангелістській церкві, пастор якої фрау Сілка Шром уже не один рік співпрацює з Українською громадою. Роман Коваль представив також свої книжки “Свято, що кличе до бою”, “Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею”, “Чорний Ворон: 5 біографій”, “Кармелюки”, “Іван Ремболович” та “Історію України-Русі” Миколи Аркаса.

У зустрічі взяли участь консул України у Франкфурті-на-Майні Володимир Кравченко, народний депутат України від ВО “Свобода” Олег Осуховський та заслужений діяч естрадного мистецтва України Василь Панченко, який разом із солістом Франкфуртської опери Григорієм Кульбою створили прекрасний настрій українськими піснями. Пролунала цього дня і пісня про Україну у виконанні чотирьохрічного Станіслава. Її написала мама юного співака – джазова музикантка Наталя Кармазін.

До Франкфурта-на-Майні завітали й мешканці Штуттгарта, Вюрцбурга, Гейдельберга, Гофгайма і Карбена, серед них чимало прихильників ВО “Свобода”. Від їхнього імені організатор зустрічі Олексій Ємельяненко висловив підтримку курсу України на зближення з Євросоюзом та підписанню угод у Вільносі. Відбулася й радісна зустріч Романа Ковалю з українськими земляками з Донецька Олександром та Ганною Калиновськими.

25 серпня 2013 р. у Мюнхені, після недільного Богослужіння в соборі Покрови Пресвятої Богородиці й св. Апостола Андрія Первозванного, отець Володимир Війтович привітав парафіян з Днем Незалежності України і запросив присутніх на урочистий захід з нагоди свята в Українську домовку, що поряд з церквою (Schönst., 55, 81543 München). Відкрив зустріч організатор свята депутат Івано-Франківської міської ради від ВО “Свобода” Тарас Бережанський, який навчається в Німеччині. Українців привітали консул Генерального консульства України в Мюнхені Ірина Лисенко та народний депутат України Олег Осуховський. Роман Коваль представив свої книжки. Слухаючи його розповідь про долі забутих героїв, багато хто впізнавав долі своїх родин, відтак і не міг стримати сліз.

Численні запитання підтримки зацікавленість українців Мюн-

хена у таких зустрічах. Василь Бутко розпитував про Холодний Яр, козачку з Лемківщини Наталю Зубенку цікавило висвітлення українсько-польського протистояння на українських етнографічних землях у 1940-х рр., Ігор Олексак пропонував частіше вживати слово “добродій”, а найстарший член ОУН Мюнхена (92 роки!) Григорій Комаринський закликав до зближення з Європою...

Того вечора чудово співали Василь Панченко та Григорій Кульба, який зокрема виконав пісні братів Лепких “Чуєш, брате мій” та “Реветтє стогне Дніпро широкий” Тараса Шевченка. Збори завершилися створенням відділення осередку прихильників ВО “Свобода” в Мюнхені. Очолив його Тарас Бережанський.

Далі гості з України поїхали на цвинтар Вальдфрідгоф (Lorettoplatz). Українка з Мюнхена Наталя Зубенко провела змістовну екскурсію. Делегація Історичного клубу “Холодний Яр” та ВО “Свобода” вшанувала могили командира сотні УСС Сократа Іваницького, вояка УСС Дам’яна Пеленського, старшин УГА Михайла Проця та Івана Галушки, члена УВО та співзасновника ОУН і УГВР Зенона Пеленського, коменданта коша Карпатської Січі Степана Сулятицького, провідних діячів

ОУН Степана Бандери, Ярослава Стецька, Степана Ленкавського та Івана Кашуби, командира Дружин українських націоналістів Євгена Побігушого-Рена, героїчних старшин дивізії “Галичина” Володимира Козака та Фелікса Кордуби, письменників Михайла Ломачького та Ростислава-Романа Ендика, засновника Української вільної академії на чужині Петра Курінного, Ігоря Зубенку та інших діячів. Біля пам’ятника полеглим за Україну хвилюючо мовчання вшанували борців за Українську державність.

Під час поїздки до Німеччини гості поклали квіти до українських могил у Штуттгарті та до пам’ятника полоненим українцям у Ведлярі (автор пам’ятника Михайло Паращук).

Щира подяка за організацію зустрічі голові Української громади Франкфурта-на-Майні Олексію Ємельяненку, його заступниці Ользі Пімпл, отаманові Вільного козацтва у Франкфурті-на-Майні Валерію Хлівному, його дружині Наталці, Русланові та Руслані Бондаренкам з Вінниччини, фрау Сілці Шром, Мар’яні Вілвуч, Наталці Зубенку, панотцеві Володимирові Війтовичу, Тарасові Бережанському та народному депутату України Олегові Осуховському!

На світлині Роман Коваль і Олег Осуховський на могилі Володимира Козака. Мюнхен, 25 серпня 2013 р.

ДО 20-РІЧНИЦІ СМЕРТІ СОТНИК ВОЛОДИМИР КОЗАК

Володимир народився в Перемишлі в сім’ї Івана Козака – співробітника й коменданта польової жандармерії Української галицької армії. Під час Першої світової війни поручник Іван Козак воював на російському фронті, де дістав тяжке поранення. За хоробрість був нагороджений бронзовою і срібною медалями, “Signum laudis”, воєзьким хрестом Карла, медаллю за поранення, і пропам’ятним хрестом. В УГА служив у 1-ій кавалерійській бригаді Едмунда Шепаровича, а в Армії УНР – комендантом штабу 5-ї Херсонської дивізії. Разом з Іваном Козаком за Збручем опинилися і родина – дружина Євгенія та син Володимир. У серпні 1920 р. Іван Козак перейшов з групою генерала Антона Кравса до Чехословаччини, а рідні залишилися в Україні. Розпочали зусилля віднайти одні інших не мали успіху. Іван Козак перебував у таборі Української бригади в Ліберці та Йозефові, а Володимир виростав у новій родині – його мати вийшла заміж за вдівця лікаря Ващинського. Володимир тепло згадав вільчима. Немає сумніву, казав брат Богдан, що мати розповідала Володимирові про батька-героя. Це й зародило в ньому надзвичайне бажання стати таким як батько. Ще школярем Володя залюбки причіпляв собі погоні. Після закінчення середньої школи він відбув військову службу.

Тим часом Іван Козак, уже галицький адвокат і громадський діяч, віднайшов свою родину в Україні. Бажаючи, щоб син переїхав до нього, він виклопотав синові польський паспорт і переслав в Україну. Це спричинилося до арешту Володимира. Після 18 місяців слідства Володимира засудили до 7 років Сибіру “за шпигунство”. Однак, на підставі апеляції і заходів родини, його звільнено з тюрми.

1942 року Володимир приїхав до Львова й уперше зустрівся з рідним батьком, котрий у другому шлюбі вже мав дочку Оксану. Батько влаштував сина на працю книговода до молочної в Снятині. Там, правдоподібно, Володимир став членом ОУН, а навесні 1943 року зголосився добровольцем до дивізії “Галичина”, де успішно закінчив старшинську школу. 1 листопада 1943 р. йому призначено ступінь поручника.

ПРЕЗЕНТАЦІЇ У ГАЛИЧИНІ

Відбулися презентації нових книг Історичного клубу “Холодний Яр” – 14 вересня у Львівському музеї “Тюрма на Лонцького”, 16 вересня в Інституті філології Прикарпатського університету ім. Василя Стефаника та в Народному домі м. Болюха, 17 вересня в Надвірнянському районному будинку культури та Делятинському народному домі, 18 вересня в Калуському палаці культури “Мінерал” і в Долинському центрі культури, 19 вересня у Городенківській ЗОШ І-ІІІ ступенів №1, в Городенківській гімназії ім. Антіна Крушельницького та в Городенківському районному палаці культури, 20 вересня у Львівській обласній науковій бібліотеці. Було представлено книжки Романа Ковалю “100 облич Самостійної України”, “Свято, що кличе до бою” та інші його видання, а також роман Володимира Шовкошитного “Білий Кречет”. У Долинці, Надвір-

Як командир сотні Володимир Козак брав участь у битві під Бродами. За хоробрість його нагороджено Залізним хрестом 2-го ст. (ЕК-2) та відзнаками за штурм і поранення, а 1 квітня 1944 р. підвищено до ступеня сотника.

Наприкінці жовтня 1944 року Володимир Козак брав участь у бойовій групі Вільднера в наступі на Банську-Бистрицю, що у Словаччині. За поранення дістав срібну відзнаку. 1945 року на фронті під Фельдбахом, що в Австрії, він відзначився у протинаступі на замок Гляйхенберг, за що був нагороджений Залізним хрестом 1-го класу (ЕК-1), а за рукопашний бій – срібною відзнакою. 29-й полк дивізії “Галичина” тримав цей замок від початку квітня аж до останнього дня війни.

Володимир Козак став легендарною постаттю в дивізії. Його присутність наливала серця вояків відвагою і вірою в перемогу. Разом з відважним і завзятим чотовим Стасенком з Києва він неодноразово виходив на герці до більшовиць-

ких окопів. Стрільці казали, що “кулі їх не чіпляються”. Але під час одного з таких боїв чотовий Стасенко загинув. Сотенний Козак, незважаючи на шалений вогонь, виніс його тіло з бою. Стрільці стали свідками небаченої сцени – їхній командир гірко ридав над тілом свого товариша. Тоді всі відчули, які глибокі у нього почуття вояцької дружби.

Завзяті бої точилися й на північному краю оборонного відтинку дивізії в Австрії – під Фельдбахом: через пролом у фронті більшовики хотіли просунутися до Грацу, де на той час перебувало 80 тисяч українських утікачів. Тут знову уславився Володимир Козак.

У замку у Фельдбаху засіли більшовики. Сотня Козака отримала завдання вибити їх. Козака більшовики вже знали – він наводив на них жах нічними випадами через фронтну лінію на чолі невеликих груп. Після таких вилазок більшовики в безсиллі погрожували йому через мегафони.

У рукопашних боях, з кімнати в кімнату, з поверху на поверх замок двічі переходив з рук у руки. Першу більшовицьку залогую сотня Козака вибила до ноги. Були поважні втрати й з нашого боку. У рішучому протинаступі, не шкодюючи ступінь поручника, червоні витиснули

українців із замку. Але Козак вернувся, і ще більш бравурно, як перший раз, і тепер уже надовго.

Після невдач на відтинку нашої дивізії більшовики знову використали гучномовці. Це були останні дні війни, і вони почувалися певно. Втім і дивізійники теж давалися взнаки. Про це свідчив Роман Лазурко. Він писав:

“Українські байци, – гукали червоні, часом російською, часом українською, – переходить до нас, товариш Сталін вам усе простить. Вас збаламутили, на вас ждуть дома сестри, матері, жінки, діти. **Переходьте!**

А з нашого боку:

– Перейдемо, перейдемо, заждіть тільки трохи!

– Як довго?..

– Доки вас всіх шляк не трафить!

– А что это такое?!

Під час чергової нічної виправи Володимир Козак влучним пострілом з протипанцерного г’ястука висадив у повітря советський батальйонний штаб разом з усім особовим складом. Тоді інша співака прийшла з гучномовців:

– Товарищі бойци, ви переходить до нас і приведіть із собою етого клятого фашиста сотника Козака! Вам буде харашо, но йому ми не подарім!

– У нас усі такі як сотник Козак! – гукали наші. – Він не один!

За час боїв української дивізії на фронті в Австрії більшовики не один раз діставали в шкуру від сотні Козака і зрештою так його зненавиділи, що вже під час відступу дивізії з фронту на Захід перед капітуляцією спеціально обстрілювали артилерією саме його сотню”.

По втечі з американського полону Володимир Козак оселився в Німеччині, у Мюнхені, й включився у громадсько-політичне життя: став співорганізатором СМ-У в Німеччині, співзасновником Братства колишніх вояків 1-ї УД УНА в Мюнхені і його органу “Вісті”, членом пластового куреня “Лісових Чортів”, збирав фонди для пластового видавництва “Моледе життя”, був активний у військовій референтурі Проводу ОУН.

1949 року його батько переїхав до США, а Володимир одружився з Іриною Савицькою, зв’язкою УПА. Скоро родина збагатилася доноє Роксоляною, нині доктором медицини, а згодом внучкою Таїсою.

Головна управа Братства колишніх вояків 1-ї УД УНА нагородила Володимира Козака Золотим хрестом за особливі заслуги.

Володимир Козак, найбільше відзначений старшина дивізії “Галичина”, помер 19 вересня 1993 р. на 77-му році життя. Похований у Мюнхені цвинтарі Вальдфрідгоф (Lorettoplatz, München).

Вічна слава!

Використано посмертну згадку Андрія Комаровського у журналі “Вісті комбатанта” (Ч. 5 – 6 за 1993), спогад Романа Лазурка та ін. джерела.

На світлинах Володимир Козак та Іван Козак.

"ТОДІ СЛАВА ПРО МЕНЕ ГРИМІЛА..."

здобув авторитет та повагу. Видно, було за що!

Ворог завжди намагається знищити мужів довір'я, тоді вже значно легше підпорядкувати собі "масу", позбавлену проводиря. За Петром ГПУ прийшло 15 жовтня 1923 року. Арештували, бо підозрювали, що він є головою Хотівського повстанку.

"По суті оголошений мені обвинувачень винним себе не визнаю. Начальником підрайону мене призначав Косар, але я відмовився", - така була відповідь.

- Ніякої контрреволюційної діяльності не проводив, за всіх влад займався хліборобством. Головою повстанку ніколи не був... Так, у червні 1922 р. отримав записку від Косаря з пропозицією організувати та очолити молодь Хотівської волості, але відповів відмовою.

Це підтвердив надопиті й інший арештований - Трохим Андраш із с. Княжичі Київського повіту.

Через місяць після зустрічі Андраш знову прибув до Троценка, але вже не сам. З ним був Пилип Косар. Переконували Петра "організувати Хотівську волость" та познакомити з хотівськими хлопцями. "Але я відмовився, і вони поїхали".

На другому допиті Троценко повторив цю версію: "Приїхали до мене Косар з Андрашем у липні місяці 1922 року. Просив мене Косар, щоб я його познайомив з Хотівською молоддю. Коли я його спитав навіщо, він сказав, що скаже потім, але я згадався, що він хоче познакомитися з молоддю з метою організації банди".

У обвинувальному висновку 22 січня 1923 р. слідчий Флейшман цілком слушно записав: "Троценко Петро Павлович знав про існування контрреволюційної організації Косаря, за його і тр. Андраша пропозицією повинен був організувати Хотівську волость, для чого був призначений Косарем начальником підрайону, але гр. Троценко в своїх показах заявляє, що відмовився, але та обставина, що гр. Косар запропонував гр. Троценку таку важливу роботу, не побоюючись провокації з його боку, і що гр. Троценко, незважаючи на відмову, все таки не видав існуючу організацію, про яку знав, ясно свідчить про те, що гр. Троценко є довіреною особою, тобто членом організації Косаря".

30 січня 1923 р. Київський губернський революційний трибунал Надзвичайної сесії постановив: "Троценка Петра Павловича, 27 років, піддати позбавленню волі із суворою ізоляцією строком на п'ять років, рахуючи з 1 жовтня... На основі ст. 5 Амністії до 5-річчя Революції засудженим: Троценку Петру (...) призначено покарання зменшити на третину. Всіх засуджених після відбуття покарання позбавити прав за ст. 40 Кримінального Кодексу на 2 - 3 роки кожному. У всіх засуджених, за винятком Забудьського Мирона, майно, яке їм належить, конфіскувати на користь Республіки. Речові докази по справі - конфіскувати".

Присуд Троценко оскаржив, адже доказів проти нього слідство не знайшло. Але Всеукраїнський центральний виконавчий комітет прохання в'язня не задовольнив.

На захист Петра Троценка вступили односельці. 31 січня 1923 р. вони відправили в ОГПУ листа. "Ми, що підписалися нижче, гро-

мадяни с. Хотів, Хотівської волості, Київської губернії і повіту, цим ручаємося за громадянина Петра Павловича Троценка, що знаходиться зараз під арештом при Госполитуправлінні, в тому, що він, проживаючи в с. Малютанка Київського повіту в якості приймака та займаючись по сільському господарству в с. Хотів, по батьку, як політично неграмотний і взагалі малограмотний - ні в яких бандитських організаціях участі не приймав, в арміях білих не служив, а, займаючись чесною працею по сільському господарству, у виступах проти Советської Влади не помічений, в чому підписуємося, громадяни с. Хотів". Дві сторінки підписів затвердили підписами і печаткою голова та секретар сільської ради.

От вам і "моя хата з краю"! Бачимо, що ні, не так було у Хотіві. Люди, які поставили підписи на захист, не могли не знати, що ризикують, звертаючись до ГПУ з проханням звільнити земляка. А Петро Троценко такою "завинив" перед советською владою!

З Косарем та його помічником Чмілем він співпрацював ще з кінця 1920 року. На прохання Косаря Петро Троценко запросив на зустріч з ними однодумців. Повідомив, що його знайомий "петлюрівський старшина" хоче організувати в Хотові підпільну "петлюрівську організацію". На нараду прийшли хотівчани М. Ф. Топчій, Семен Кононенко і Корній Кутувий. Нарada відбулася в хаті Петра Троценка.

Начальник 10-го повстанського району поінформовав добродіїв про мету й завдання організації, вказав, що його прислав Петлюра для підняття повстання проти советської влади. З цією метою він вирішив створити в с. Хотові осередок, який би підтримував зв'язок з отаманом Гайовим і давав людей до його загону, проводив агітацію серед селян на користь УНР та поширював прокламації. Коли Косар запропонував вступити в організацію, всі з радістю погодились. Косар призначив Троценка головою Хотівського повстанського комітету, наказав проводити роботу й на Обухівщині. Троценку у свою чергу доручив Корнію Кутувому підбирати надійних людей для вступу в організацію.

У червні 1921 р. начальник 10-го району Косар встановив контакт з отаманом Гайовим із с. Дорогинки. У серпні - вересні 1921 р. налагодив зв'язок з емісаром Партизансько-повстанського штабу Миколою Афанасєвим та начальником розвідки ПІШ у Києві Віктором Алексєєвим, а через них - зі штабом генерала Тютюнника у Львові. Зв'язок із закордоном допомагали здійснювати через Едмунда Брейненсена (Брейненсен?) та вчительку Генрієту Ган, дружину розстріляного чекістами петлюрівця Винника.

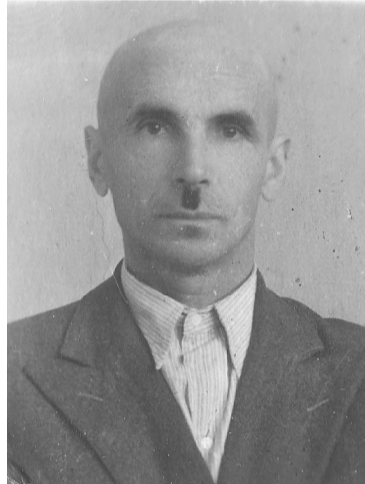
13 серпня 1922 р. голова повстанку Київського повіту Косар організував збір провідників повстанського руху Київського та Білоцерківського повітів. Учасники постановили визнати Косаря керівником повстанку 10-го району.

За зв'язок між Косарем і Троценком відповідав Андрій Чміль. За сприяння Чміля Троценко організував в Хотові друкарню. Шриффт Петро дістав у Києві - допомогли знайомі з типографії, де він колись працював набірником. Кошти на цю справу зібрали Чміль і Троцен-

ко, зокрема пожертвував на підпільну друкарню отаман Гайовий. Дав він і чистий папір.

Про це чекісти довідалася аж в грудні 1929 року, коли до їхніх сітей потрапив Косар. Чекісти виявили, що справжнє його ім'я Пилип Васильович Дранник, що він сотник Армії УНР і від осені 1920 р. був організатором повстанського руху в Україні. З допомогою Василя Забудьського, Платона Олійника, Трохима Андраша та А. О. Чміля, 1921 року Косар взявся створювати підпільну організацію з метою підготовки збройного повстання проти советської влади в Київському і Білоцерківському повітах Київської губернії.

Схема організації була така: в кожній волості призначався відповідальний, який у свою чергу призначав відповідальних у селах, а ті мали створити підпільні осередки з 2 - 5 чоловік. Заступник Косаря Василь Забудський відповідав за організацію осередків у Шпитківській волості, Чміль - у Будаїв-

ській, Троценко - в Хотівській волості, Петро Олійник - у Княжичах й підтримуваний зв'язку з Гайовим.

Отаманові Гайовому, який підпорядковував Косареві, було доручено контролювати лісовий район від с. Жорнівки до с. Княжичі, села Бішівської волості та села в районі Ірпеня. Андраш повинен був підтримувати зв'язок з волосними керівниками та виконувати особливо важливі доручення.

У жовтні 1922 р. організацію було розгромлено, багатьох її учасників заарештовано, в т.ч. й отамана Гайового, але Косарю в останню мить вдалося уникнути арешту.

Рідні Троценка вважали, що Петра арештували за участь у "банді Зеленого" (в сім'ї стверджували, що це наклеп). За родинними переказами, Петро рік просидів в одиночній камері Лук'янівської в'язниці. Дружина Марія носила йому передачі. Після звільнення Петро, худий та завошивлений, зайшов до сестри Наталки, що мешкала в Києві, а звідти, вже йому чекали, поспішив додому, де його чекали дружина та донечка Ніна, 1922 року народження.

1925 року у родині з'явився син Віктор, а 1929-го - Тетянка. Сім'я Троценків була дружна, в ній панували злагода та доброзичливі стосунки. Дружина Петра, Марія Тимофіївна, мала гарний голос й охоче співала дітям народних пісень. Петро, хоч слуху не мав, але з душею співав гімн "Ще не вмерла

Україна" та пісню "Щось сьогодні я дуже сумую".

Арешт сильно вплинув на Троценка... Він став обережнішим, демонстративно "перестав цікавитися новинами і політикою", віддався господарству. Та за московськими законами селянин не мав права на заможне життя.

Напередодні "розкуркулення", ввечері, Петра попередив сільський активіст, що завтра його позбавлять майна - як "куркуля". Тож зранку Петро "добровільно" відвів на колгоспний двір худобу. Так він став безправним працівником колгоспу ім. 45-ї Волинської дивізії.

Його ж батька, Павла Степановича, і брата Івана, "розкуркуливши", вислали в "Середню Росію". Довго вони там не витримали. Повернувшись, перехувалися в старшої, вже заміжньої, дочці Павла Степановича Наталки. Прожила вона на Солом'янці, на вулиці Мокрій. Потім батьки перебралися до сина Петра у Малютанку.

Петрового тестя, Тимофія Бондаря, жителя Малютанки, советська влада "розкуркулила", а потім убила. Дружина Марія померла 1940 року. Брат Іван загинув на фронтах Другої світової війни.

Через скалічену руку Петра Троценка до Красної армії не мобілізували. За німців він з дитинства працював у громадському господарстві, створеному на базі колгоспу. Праця була тяжка.

Після приходу Красної армії Петра Троценка все ж мобілізували - Іна каліцтво вже не зважали. Призначили завідувачем підсобним господарством у Мар'янівці.

У повоєнні роки Петро Павлович працював на Володимирському ринку продавцем сільськогосподарської продукції радгоспу "Хотівський" Київського овочово-молочного тресту. Помер він 11 червня 1976 р., трохи не доживши до 80-ліття.

Справу, в якій проходив Петро Троценко, переглядали двічі. 1989 року прокурор зробив висновок, що в її матеріалах достатньо доказів, що Троценко у 1920 - 1922 роках був "активним учасником контрреволюційної організації, яку очолював Дранник-Косар і членом банди Гайового". Таким чином Петра Троценка 1923 року притягнули до кримінальної відповідальності "законно", засуджений він "обгрунтовано", відтак підстав для внесення протесту немає. При перегляді вироку за незалежної України, 1994 року, прокурор зробив висновок, що Петро Троценко не підпадає під дію Закону України від 17 квітня 1991 р. "Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні". Не підпадає, бо, бачте, був учасником збройного підпілля, тобто борцем проти "московсько-жидівської комуні", нащадки якої досі панують в Україні.

Напевно, не помилися кати нашого народу, адже Петро Троценко, співаючи пісню "Щось сьогодні я дуже сумую", переробив у ній деякі слова. Так з'явилися рядочки:

Тоді слава про мене гриміла
І боявсь мене сам комунар.

Напевно, із щемом згадував Петро Троценко часи, коли разом з отаманами Гайовим і Косарем брав участь у Визвольній війні українського народу проти російських загарбників.

Владислав КАРПЕНКО,
Роман КОВАЛЬ
Село Хотів - Київ, 2011 - 2013 рр.

літ. редакція Тараса Силенка), "Козаки літали у шаленій січі" (про Івана Савченка-Нагірного; сл. Василя Бойка, муз. Тараса Силенка), "Як рушали козаченьки в січовий похід" (про Зеленого; сл. і муз. Бориса Спираренка; муз. редакція Віктора Лісовола, літ. редакція Тараса Силенка), історичні пісні "Ой, із-за гори чорна хмара як хвиля гуде" (про Івана Богуна), "Ой та із-за гори, та із-за крутої" (про Данила Нечая), "Ой, сів пугач на могилі" (старовинна козацька), "Ой, в 1939-ім році" (про Августина Волошина), "Запорозький марш" (з репертуару Євгена Адамцевича), пісні на слова Тараса Шевченка "Гамалія" (музика народна), Степана Руданського "До України" (з репертуару Ігоря Рачка), Мусія Кононенка "Сховалось сонце за горою", Олега Ольжича, "Душа відділилась від тіла..." (муз. Тараса Силенка), Степана Малюци "Гей, степами,

темними ярами" (муз. Степана Малюци) та "Ой, світло-світла еси, ти, земле руськая".

Організатори презентації: Болевська міська організація Союзу українок (Лариса Дармохвал), Інститут філології Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (професор Степан Хороб), Калуська районна організація ВО "Свобода" (Оксана Тебешевська), Калуська міська організація ВО "Свобода" (Ігор Сметанський), Долинська районна організація Всеукраїнського товариства "Прогрес" ім. Тараса Шевченка (Василь Олійник), Надвірнянська районна організація Союзу українок (Ольга Бако-та), Надвірнянська районна організація ВО "Свобода" (Михайло Іваночко), підприємці Володимир Заньковський і Галина Лицур, директор Делятинського народного дому Марія Івасюк, художній керівник гурту "Черлені пацьорки" Воло-

димир Черленюк, парох церкви Різдва Пресвятої Богородиці, декан Яремчанський о. Богдан (Іванюк), о. Петро (Голіней), Городенківський районний будинок культури (Роман Осадчук), Львівська обласна науково бібліотека (Іван Сварник), співачка Наталка Криничанка та Історичний клуб "Холодний Яр".

Вечір пам'яті Зеновія Красівського і вшанування на його могилі організували Стрийська міськрайонна організація ВО "Свобода" (Мар'ян Берездецький), Історичний клуб "Холодний Яр", міський голова Моршина Руслан Льницький, греко-католицький та православний священники о. Йосип та о. Іван.

Щира подяка всім, хто сприяв поширенню правди про Визвольну боротьбу українського народу!

Історичний клуб
"Холодний Яр"

ПАМ'ЯТНИК БОРЦЯМ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ

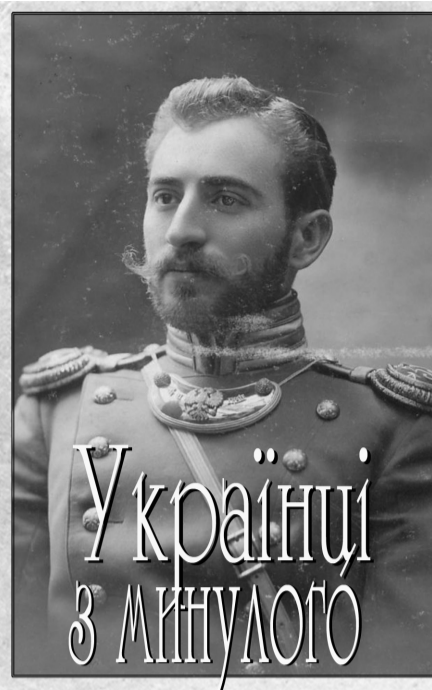

У Pohrebischch до Дня Незалежності України за участі понад сотні жителів та гостей міста було урочисто відкрито величний пам'ятник борцям за волю України та відбувся Марш вишиванок. Ідейним натхненником та замовником спорудження пам'ятника став голова Pohrebischenської районної організації ВО "Свобода", депутат Pohrebischenської районної ради Сергій Скарбовичук.

Пам'ятник створив відомий український скульптор Володимир Оврах разом із синами. Вартість будівництва сягнула 70 тис. грн. Значну фінансову допомогу на спорудження пам'ятника надали, зокрема, патріотично налаштовані pohrebischenські підприємці.

Героям слава!

Роман МАРІЙЧАК

БОЛБОЧАН
Петро Федорович

(5.10.1883, Бессарабія – 29.06.1919, ст. Балин, нині Дунаєвецького р-ну Хмельницької обл.)

Військовий діяч; командир 1-го Республіканського полку 2-ї Сердюцької дивізії (з осені 1917),

отаман 1-ї Запорозької дивізії Запорозького корпусу (1918), командир 2-го Запорозького полку (1918), командир Запорозького корпусу (11.1918), командувач Лівобережного фронту Армії УНР (1918); військове звання – полковник Армії Української Держави та Армії Української Народної Республіки

ПОМЕР ВОЛОДИМИР ПОКОТИЛО

(1922, Х. КІРЧИК, ТЕПЕР БИШІВСЬКОГО Р-НУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛ. – 8.09.2013, КИЇВЩИНА)

Його батько Кіндрат воював у загоні отамана Панаса Голубенка. Під час голоду 1933 року одинадцятилітній Володимир через протест був арештований, але втік з катівні НКВД на Володимирській, 15 у Києві.

1938 року прийнятий до СБУ, а 1940-го – до ОУН(б). У 1941 – 1943 рр. Володимир Покотило – організатор оунівських боїв у Бишівському, Фастівському, Бородянському районах та конспіративних квартир у Києві й передмісті для похідних груп ОУН. Улітку 1943 року засланий до радянських партизанів, але був викритий та засуджений до роз-

стрілу. І знову – щаслива втеча! У 1943 – 1945 рр. Володимир Покотило – бойовик ОУН на Львівщині, а у 1945-му – провідник юнацтва ОУН в одному з районів Львова. 1944 року переагтував власівський гарнізон Нового Яричева Кам'янка-Бузького району Львівської області і привів до УПА (понад сотню осіб). У 1946 – 1948 рр. Володимир Покотило – провідник ОУН на Київщині.

1948 року схоплений енкаведистами. П'ять років провів у камері «одинокі». Тюрма у Києві на вул. Рози Люксембург (тепер Липська), московська тюрма на «Красній Пресні», табори у Джез-

казані, Караганді, Екібастузі, Долінці, Спаську, Кенгірі – такі віхи його поневирь. Учасник Кенгірського повстання. У 1956 – 1961 рр. карався в Тайшеті разом з Петром Дудим, Михайлом Сорокою, Володимиром Горбовим та Йосипом Сліпим – митрополитом Галицьким УГКЦ у 1944 – 1984 роках. Звільнений 1961 року. Повернувся в Україну. Прописався у Київській області. З відновленням незалежності бере активну участь у громадському житті. Виявив себе і як талановитий художник.

Поховали героя 9 вересня в с. Яблунівка на Київщині. Вічна слава!

Уже за півгодини після рішення сесії Харківської міської ради, яка відмінила рішення топонімичної комісії про встановлення меморіальної дошки лінгвісту та літературознавцю Юрію Шевельову, троє невідомих розбили пам'ятний знак, встановлений 3 вересня цього року.

Увага! 6 жовтня 2013 р. о 16.30 у м. Лозовий на Харківщині розпочнеться марш, присвячений героям-українцям Другої світової війни, воюючим українського визвольного війська. Збір біля пам'ятника Тарасові Шевченку о 16.00 (йти від головного вокзалу міста по головній алеї 5 хвилин). Завершення урочистостей – на пагорбі поруч з пам'ятником лозівським гайдамакам, які 1917 року на станції Лозова прийняли бій з полчищами червоної орди та впали смертю хоробрих. У програмі – виступи істориків, краєзнавців та гурту "Шкіпер & Roman Gromov".

НОВА ПОСЛУГА!

Книжки можна придбати і через "Нову пошту", попередньо переказавши кошти на р/р Романа Ковалю у Приватбанку: 5168 7553 0902 9011.

Переслашши гроші, просимо зателефонувати до редакції, повідомити про переказ, замовити книжки, вказавши куди і кому надсилати книжки. Повідомлення можна зробити й електронним листом на адресу редакції. Врахуйте, що, окрім вартості книжки, замовник оплачує й доставку.

"100 облич Самостійної України" Романа Ковалю – 45 грн.
"Історія України-Русі" Миколи Аркаса – 50 грн.
"Холодний Яр" Юрія Горліса-Горського – 55 грн.
"Ми ще повернемося!" Юрія Горліса-Горського – 60 грн.
"Іван Ремболович" Романа Ковалю – 60 грн.
"Свято, що кличе до бою. Вшанування героїв Холодного Яру" – 50 грн.

"Чорний Ворон: п'ять біографій" Романа Ковалю – 25 грн.
"Кармелюки" Романа Ковалю – 30 грн.
"Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею" Романа Ковалю – 125 грн.
"Тиха війна Рената Польового" Романа Ковалю – 100 грн.
Документальний двосерійний фільм про скульптора Михайла Гаврилка "Стеком і шаблею" – 35 грн.

ЩИРО ДЯКУЮ ЗА ПОЖЕРТВУ СЕРГІЄВИ РУДЕНКУ, ІГОРЕВИ СМЕТАНСЬКОМУ, СВІТЛАНІ МИРОНЧАК, РАІСІ КАРЯКІНІЙ ТА ПАВЛОВІ ЧАЛОМУ.

У редакції можна придбати такі книги:

- (ціну вказано, враховуючи вартість пересилки книг поштою):
- "100 облич Самостійної України" Романа Ковалю – 62 грн.
 - "Свято, що кличе до бою. Вшанування героїв Холодного Яру" – 65 грн.
 - "Історія України-Русі" Миколи Аркаса (2-ге, краківське, видання) – 69 грн.
 - Документальний двосерійний фільм "Стеком і шаблею" – 45 грн.
 - "Чорний Ворон: п'ять біографій" Романа Ковалю – 34 грн.
 - "Іван Ремболович" (2-ге видання) Романа Ковалю – 75 грн.
 - "Холодний Яр" Юрія Горліса-Горського – 77 грн.
 - "Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею" Романа Ковалю – 145 грн.
 - "Кармелюки. До історії Запорозького полку ім. отамана Я. Кармелока Армії УНР" – 42 грн.
 - "Ми ще повернемося!" Юрія Горліса-Горського – 79 грн.
 - "Тиха війна Рената Польового" Романа Ковалю – 130 грн.
- Книжки можна придбати, попередньо переказавши кошти електронним переказом на ім'я Р. М. Ковалю, вул. Курська, 20, пом. 14, Київ, 03049.

Ювілеї і дати. Поч. на стор. 1.

20 жовтня 1896 р. народився отаман Яків Хоменко (Смутник-Смутненко).

20 жовтня 1930 р. москалі вбили Юрка Тютюнника, генерала-хорунжого Армії УНР.

20 жовтня 1966 р. помер Федір Гудима, командир 4-го Сірого полку, командир Східного кавалерійського відділу №281 у складі Вермахту, який у 1945 р. увійшов до УНА.

21 жовтня 1897 р. народився Дмитро Стопкевич, бандурист, підполковник Армії УНР.

21 жовтня 1921 р. Василя Липківського висвячено на митрополита УАПЦ.

21 жовтня 1933 р. Микола Лемик виконав атентат у російському консульстві у Львові на знак протесту проти Голодомору в Україні.

22 жовтня 1894 р. народився Яків Гальчевський, командувач Подільської повстанської групи.

23 жовтня 1894 р. народився Дмитро Соколовський, повстанський отаман.

23 жовтня 1926 р. помер Гаврило Чорний-Куредка, переславський отаман.

24 жовтня 1884 р. народився Микола Чеботарів, начальник контррозвідки Головного отамана Армії УНР.

24 жовтня 1970 р. помер Тиміш Шкарупа, повстанський отаман, підполковник Армії УНР.

25 жовтня 1625 р. відбувся щасливий бій козаків під проводом Марка Жмайла проти поляків.

25 жовтня 1657 р. Гетьманом України обрано Івана Виговського.

25 жовтня 1859 р. почалася "Азбучна війна" в Галичині (протести проти примусового введення латинського шрифту).

25 жовтня 1966 р. помер Петро Бігус, сотник УГА, учитель, кооператор, диригент хору "Боян".

25 жовтня 1977 р. помер Леонід Перфецький, командир кінної сотні 8-го пішого Чорноморського полку 3-ї Залізної дивізії Армії УНР, військовий кореспондент-малар дивізії "Галичина", викладач курсу української мистецької школи.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ЧАСОПИС

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ "НЕЗБОРИМУ НАЦІЮ"

Її редактором є Роман Коваль – дослідник Визвольної боротьби українців за свою державу у 1-й половині ХХ століття. Відтак ця газета – про долі Українських січових стрільців, вояків Галицької армії, Армії УНР, повстанських отаманів та їхніх козаків, Карпатську Січ, ОУН, УПА, а також про козарів, українських письменників, нові книжки про Визвольну боротьбу, які видає Історичний клуб "Холодний Яр".

Газета виходить 1 раз на місяць. Ціна – 17,34 грн. на рік.

Передплатний індекс 33545

Редактор
Роман Коваль
Верстка
Євген Коваль

Коректор
Тамара Здоровецька

Інформаційне забезпечення
Микола Владзімівський

Технічний директор
Петро Билина

Адреса для листування та поштових переказів

03049, Київ,
вул. Курська, 20, пом. 14.
Тел./факс: 242-47-38
koyal_r@ukr.net
koyalroman1@gmail.com

Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати тексти.

Видання зареєстровано 28.12.1993 р. у Державному комітеті України у справах видавництва, поліграфії та книгорозповсюдження. Серія КБ №325.

Наклад 2500 примірників. Видруковано 28.09.2013 р.

Засновник
Роман Миколайович Коваль